

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 strop, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrslica po 10 Din
g. Pr. v. c. g.
p. o. c. g.
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neelektronsko
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kriza časnikarstva

V Pragi je zborovala eksekutiva mednarodne časnikarske federacije in njej na čast je ob zaključku kongresa priredil zunanji minister dr. Beneš diner, na katerem je bilo izrečenih več nad vse pomembnih govorov, ki zaslužijo vso pozornost tudi naše javnosti. Tako je predsednik mednarodne časnikarske federacije dr. Bernhard govoril o medsebojnem uplivu časnikarstva na parlamentarizem. Današnji parlamentarizem je brez časnikarstva sploh nemogoče in če obstoji danes kriza parlamentarizma, je vzrok v tem, ker je tudi časnikarstvo v krizi. Od časopisov propagirane ideje vplivajo tako močno na javnost, da je le redko mogoče povedati na parlamentarnih tleh nekaj novega. Iz tega velikega vpliva časnikarja pa sledi tudi njegova velika odgovornost in zato je prva naloga, da se v časnikarju čuti za odgovornost čim najbolj okrepi. In zunanji minister dr. Beneš je pritrldil tem izjavam in tudi on poudaril veliko važnost, ki je v časnikarstvu zavesti odgovornosti.

Mnenja smo, da je v tem čutu za odgovornost tudi bistvo vse današnje časnikarske krize in da v resnici ne pridemo iz te krize, dokler ne bo to vprašanje popolnoma rešeno. Poudariti pa je treba takoj, da ni dobra rešitev tega problema odvisna le od časnikarja samega, temveč v mnogo večji meri od družbe in države, ki ustvarjata vse predpogoje za časnikarsko delo. Na to svojo nalogo pa je tako družba kot država že zelo pozabila in posledica tega je tudi, da preživlja danes časnikarstvo težko krizo.

Na zunanji ta kriza seveda ni vidna, ker po obsegu in tehničnih pripomočkih je časnikarstvo v zadnjih letih silno napredovalo. Nobene primere n. pr. ni, kakor je celo v malih slovenskih razmerah organizirana danes poročevalska služba časopisov in kakor je bila organizirana pred vojno. Skoraj vedno so imeli takrat slovenski listi dan ali dva dni kasneje vesti, ko srednji nemški. Danes je neodpustljivo, da je v glavnih vesteh slovenski list tudi samo pol dneva za velikimi svetovnimi. In sedanje velike nedeljske izdaje svetovnih dnevnikov in skromne pred vojno! Resnično, kdor sodi le po zunanosti, ne more razumeti, kako je sploh mogoče govoriti o krizi časnikarstva.

Toda ves ta zunanji blek ima svojo težko senčno stran. Povečal se je obseg, ni pa se povečala kvaliteta, temveč ta je narobe padla. Preje je bil list vodnik naroda, danes je le še poročevalec. Preje je bil list klicar novih idej, oznanjevalec napredka, danes le še prijetna zabava. Preje je časopisje dvigalo srca, klicalo k poštenosti in množilo idealizem, danes je vse to le postranska stvar, ker glavno je obseg in ne vsebina. V tem na je prvi del težke časnikarske krize, ki je drugod po svetu neprimerno večje ko v Sloveniji, kjer se čutijo šele prvi početki komercializacije.

Se teži pa je drugi del. Časopisje je danes že skoraj komercializirano in kdor nima velikega kapitala, ne more prodreti z listom, pa naj bo vsak njegov članek biser duhovitosti in pogumnosti. Gospodar časopisja je zato danes tisti, ki ima denar in ne tisti, ki ima misel. Kapitalist odloča zato o pisavi lista in on daje direktive časnikarju. Ni seveda treba, da ne bi bil kapitalist tudi idealist, ki hoče, da služi listu narodu, državi, morali in lepim idealom. Ali more biti tudi drugače in kaj potem?

Naravno, da v tem zadnjem slučaju ne pomaga časnikarju, če ima še tako razvit čut za odgovornost pred narodom in resnico, kajti v prvi vrsti je odgovoren le svojemu gospodarju, ki mu daje kruh. Kar ta določa, to pride v list in kakor ta hoče, tako piše list, pa naj bo časnikar še tako temu nasproten. Zato pa ni zadosti, če se od časnikarja samo zahteva čut odgovornosti, temveč mu je treba tudi omogočiti, da bo mogel pisati po svoji vesti. Treba časnikarju zagotoviti socialni položaj, da more biti na višku svoje dolžnosti. Tudi najmočnejša hrbtnica se upogne, če so razmere brezupne in če padajo po njej leta in leta le udarci. Kdor le kolikaj pozna razmere, pa ve, da je teh udarcev več ko dovolj.

In še nekaj! Časnikar mora biti vodnik in to bo vedno njegova najodličnejša naloga. Zato pa ne sme živeti kot kuli, temveč mora pogledati v svet, mora videti napredek drugod, mora se vedno učiti in ohraniti svežost duha, da ne zakrknje in da ne bo vedel, kakor je pravilno dejal Shaw, manj o življenju, kakor svetilniški čuvaj, ki ima radio.

Zdravo in idejno močno časopisje je pogoj zdravemu razvoju naroda in jamstvo sistematične konsolidacije države. Zato pa mora storiti svojo dolžnost do časnikarstva tudi jav-

Vlada vojaških krogov na Poljskem

Varšava, 9. aprila. (Tel. Slov.) Več vladnih ministrov zatrjuje, da bo poljski državni predsednik poveril sestavo nove vlade dosedanjemu prosvetnemu ministru Switalskemu. D. Switalski, zaupnik vojaške stranke, je filolog, bil je dalj časa časnikar in pred prevzemom sedanjega resora prideljen političnemu oddelku v notra-

njem ministrstvu. Organiziral je tudi zadnje volitve v sejm. Ugovore gospodarskih krogov proti kabinetu ožjih vojaških krogov hočejo potolažiti s tem, da bi dobil finančno ministrstvo kak vodilni narodno-gospodarski strokovnjak. Sestava nove vlade se pričakuje šele koncem tedna.

Zahteve stanovanjskih najemnikov

Belgrad, 9. apr. (Tel. Slov.) Jutri ob 4 popoldne bodo obiskali ministra za socialno politiko dr. Drinkoviča delegati najemnikov: Milan Jovanović, predsednik glavne zveze državnih uradnikov, Josip Tomičić, meščansko-šolski učitelj kot delegat zveze javnih nameščencev za Hrvatsko in Slavonijo, Branimir Kurela, tajnik zveze najemnikov za centralo iz Zagreba. Ministru bodo delegati še enkrat obrazložili težko stanje, v katerem se nahajajo najemniki iz vse države. Zaposili ga bodo, da se cene v novih stanovanjih uredijo nasproti dejanski vrednosti stanovanj, ne pa na podlagi prometne vrednosti. Treba je nehati favorizirati nove zgradbe na račun najemnikov, da bi se jim izplačale hiše v štirih do petih letih. Nasprotno se je med vojno hiša amortizirala šele po 25 do 35 letih. S tega stališča bi morala biti stanovanja tudi v novih zgradbah 4-5-krat cenejša. Hiše so pred vojno nosile 3,5—5 odstotkov, danes pa nosijo 15 do 20, da celo nad 30 odstotkov.

Poleg tega znašajo davki skoro polovico manj nego pred vojno, tako da plačajo od čiste dobička državi in občini 18—20%.

Delegati bodo naglasili, da imajo hišni lastniki pravico, odračunati 20% od čistega donosa za popravilo hiš, kar sedaj sploh ne delajo, ampak prevažajo na najemnike. Nove zgradbe so proste davka 15-20-30 let. Nasproti hišnim lastnikom pa plačujejo veliko višje davke n. pr. trgovci in obrtniki 40—50% od svojih donosov. Državni, bančni in zasebni nameščenci ter delavci niso pred vojno plačevali nobenega davka, danes pa plačujejo ne samo državne, občinske in oblastne doklade, ampak je treba vzeti v obzir tudi to, da se sedanje plače niso zvišale v primeri s predvojnimi tako visoko, ampak za 60%.

Ob tej priliki bodo delegati ministru predložili zakonski načrt novega stanovanjskega zakona za ureditev stanovanjskega vprašanja. Načrt je ta-le:

§ 1. Ko stopi ta zakon v veljavo, prenehajo veljati vsi dosednji zakoni o stanovanjih.

Za ureditev rečne plovbe

Belgrad, 9. aprila. (Tel. Slov.) V soboto, 13. aprila se bo vršila v Parizu seja odbora za rečno plovbo mednarodnih trgovskih zbornic. Našo državo bo na tej konferenci zastopal Svetislav Marodič in Milan Dujanović. Mednarodna trgovska zbornica se že dve leti bavi z odpravo zaprek, ki ovirajo redni promet. Take zapreke so se pojavile tudi pri prometu po Donavi. Posebna komisija se je bila sestavila stockholmskemu kongresu zato, da odpravi težave pri rečnem prometu. Komisija je imela v februarju 1928 sejo in je sklenila v načelu, da je treba rešiti vprašanje neoviranega prometa po Donavi. Ad hoc sestavljeni odbor je skušal vprašanje urediti med podonavskimi državami. Glede načelnega stališča je naša država slejkoprej zahtevala zase pravice, ki ji gredo po mednarodnih pogodbah. Zato je odklonila vsak kompromis, ki bi šel preko teh določb S številkami je bilo dokazati, da naša država pri izvrševanju mednarodnih pogodb nikakor ne ovira prometa. Po našem mnenju mednarodna trgovska zbornica ni za to pozvana, da bi štutila interese posameznih podjetij, ki se eventualno pri- tožujejo zoper določbe pogodb. Zato bi po mnenju naših delegatov to vprašanje ne spadalo na dnevni red zasedanja. Pričakuje se, da se bo le prebralo in vzelo za znanje poročilo,

nost in država. Samo s tiskovnimi zakoni ni mogoče doseči napredka časopisja, temveč mu treba dati tudi pogoje za prosto tekmo in ga obvarovati pred zlimi posledicami komercializacije časopisja. Trgovski interes pri časopisju ne sme biti najvažnejši, dasi je seveda tudi tu vsako zapravljanje naplačno. Pozabiti pa se na vsezadnje ne sme niti na to, da ustvarja časopisje delo časnikarja in da mora tudi to imeti svoje pogoje.

§ 2. Višina najemnine se določi za stare hiše v šestkratnem predvojnem iznosu, ki se je plačeval 1. julija 1914. Predvojna krona se računa kot dinar.

§ 3. Višina najemnine se določa za nove zgradbe v razmerju 1 : 11 po državnem tečaju dinarja. Kot nove hiše veljajo tiste, ki so se zgradile po 1. januarju 1923. Višino temeljne najemnine, ki bi se imela plačevati 1. julija 1914, določi komisija, ki jo tvorijo zastopnik občine, najemnikov in hišnih lastnikov.

§ 4. Neopovedljivost v starih in novih stanovanjih velja za vse najemnike, brez ozira na stan in pokle ter brez razlike na najeto stanovanje, razen v slučajih, a) če je stanovanje potrebno lastniku za njegovo osebno potrebo, b) če najemnik ne plača najemnine redno, v dveh mesecih, c) če najemnik izkorišča najeti prostor v nasprotju z namenom, za katerega je najet, in ga namenoma, ali iz nemarnosti kvariti in dela lastniku očividno škodo, d) če vidi najemnik ali njegova služinčad v tem stanovanju nemoralno življenje, ki ne dopušča, da bi v njem dalje bival.

Vsi spori po tem paragrafu se bodo reševali kot nujni pred rednim sodiščem. Izselitveni rok za najemnika naj se določi na šest mesecev po tem, ko je postala odločba pravomočna. Prisilne izselitve se ne morejo vršiti med 1. oktobrom in 31. marcem.

§ 5. V vseh sporih po tem zakonu mora vsaka stranka nositi pravdne stroške.

§ 6. Vse dosedanje odpovedi stanovanj naj se prekličejo.

§ 7. Pogodbe, ki nasprotujejo temu zakonu, se razveljavijo.

§ 8. Stanovanja, ki bi bila prazna nad en mesec, se dajo na razpolago stanovanjski komisiji.

§ 9. Zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše. Velja pa od 1. maja 1929 do 1. maja 1935. leta.

(Priobčujemo te zahteve najemnikov le kot kronisti, kakor smo tudi kot kronisti za- beležili zahteve hišnih posestnikov. Op. ured.)

Priprave za jugoslov. evharistični kongres

Zagreb, 9. apr. (Tel. »Slov.«) Sem je prišel mariborski pomožni škof dr. Ivan Tomažič. Njegov prihod je v zvezi s posvetovanji o evharističnem kongresu.

Jutri dopoldne se bo v nadškofijskem dvorcu vršila konferenca, na kateri se bo razpravljalo o določitvi kraja in načina jugoslovanske evharističnega kongresa. Seje se bodo udeležili poleg zagrebskega nadškofa dr. Bauerja krški škof Srebrnič, msgr. Hadrovič, prepozit kaptolja vrhbosanskega, Anton Piretič, profesor na Krku, Božo Ivaniš, generalni vikar škofije banjaluške, dr. Josip Lončarič, šentpeterski župnik v Zagrebu, mariborski pomožni škof dr. Ivan Tomažič in o. Peter Vlašić, konzultor belgrajske škofije.

Univerzitetni zakon bo predložen fakultetam

Belgrad, 9. apr. (Tel. »Slov.«) V prosvetnem ministrstvu se intenzivno dela na uzakonitvi posameznih prosvetnih in šolskih zakonov. Prosvetno ministrstvo je pozvalo v Belgrad znanega zagrebskega profesorja na medicinski fakulteti Mikulića, da poda svoje mnenje k načrtu, kako naj se izdela vseučiliški zakon. Kakor smo izvedeli, se bo predložil ta zakon fakultetam v mnenje. Nato se bo predložil prosvet. ministru v vpogled, dalje posebni komisiji, ki se bo v ta namen sklicala. Končno se bo predložil še dvoru.

Vprašanje konkordata in verskih zakonov

Belgrad, 9. apr. (Tel. »Slov.«) Z ukinitvijo ministrstva za vere in njegovo spojitvijo s pravosodnim ministrstvom nikakor ni prenehalo delo na ureditvi mednarodnih in notranjih verskih odnosov. Glede zakonodaje o pravoslavni cerkvi je pričakovati v najkrajšem času tozadevnega zakona. Glede konkordata, oziroma sploh materijala, ki naj bi uredil odnose katoliške cerkve do države, smo dobili ta-le obvestila:

Bivši minister za vere dr. Alaupović je izdelal velik načrt in zbral materijal. Tudi podrobnosti so gotove. Ko je dr. Alaupović radi združitve obeh resorov odstopil, je predal ves materijal katoliškemu oddelku. Ker je stvar po vladnem mnenju nujna, je sedaj zahtevalo pravosodno ministrstvo to snov na vpogled in proučitev. Določilo je posebnega poročevalca in mu dalo rok za izčrpno poročilo.

Glede pristojnosti nad izključno verskimi šolami in bogoslovji je bilo dosedaj ministrstvo za vere na stališču, da so te vrste ustanov istega značaja kot n. pr. trgovske šole. Trgovske šole so strokovne šole in spadajo v pristojnost trgovskega ministra. Prav tako se morajo strogo verske šole in bogoslovja smatrati kot strogo strokovna učilišča, ki naj bi spadala kot strokovna izobraževalna sredstva pod ministrstvo za vere, oziroma pod pravosodno ministrstvo. O tem vprašanju se je dolgo razpravljalo. Sedaj se je sklenilo, da spadajo verske šole in bogoslovja pod prosvetno ministrstvo.

III. kongres železničarjev

Zagreb, 9. aprila. (Tel. Slov.) V dneh 14. in 15. aprila se bo v prostorih zagrebske delavske zbornice vršil III. redni kongres združenih zvez železničarjev Jugoslavije, ki se ga bo udeležilo okrog 100 delegatov. Delegati sorodnih železničarskih organizacij bodo prišli tudi iz drugih evropskih držav. Dalje se bo kongresa udeležil delegat mednarodne transportne federacije iz Amsterdam. Kongres bo obravnaval med drugim o položaju železničarskega pomožnega osebja, o socialnopolitičnih nalogah organizacij, o zakonu o prometnem osebju, o pravilniku o stranskih prejemkih ter o pravilniku o osemurniku.

Belgrajske vesti

V zagrebskem gozdarskem ravnateljstvu bo najbrž imenovan za ravnatelja Manojlovič, ki je korekten uradnik in je že enkrat bil na tem mestu.

V gozdarskem ministrstvu pripravljajo ukaz o velikih premetitvah uradništva, posebno v Bosni, ki bo vse premeščeno v Belgrad.

Predsedništvo vlade se je preselilo v palačo finančnega ministrstva.

Jakopićevo 60-letnico bodo proslavili belgrajski slikarji. 12. aprila bo belgrajski slikar Mihajlo Petrovič predaval o Jakopiču in njegovi umetnosti. Predavanje bo v dvorani umetniškega paviljona na Kalimegdanu.

Upravni odbor Združenja vojvodinskih bank je imel dopoldne v poslopju belgrajske trgovske zbornice sejo. Zanimivo je, da se je izreklo proti ustanovitvi bančne zbornice, ker so vojvodinske banke mnenja, da so njihovi interesi dovolj zaščiteni po sedanjem bančnem društvu kot sindikalni organizaciji. Zato posebna zbornica ni potrebna.

Vojno ministrstvo sprejme v višjo vojno akademijo 50 gojencev. Podrobni pogoji so v »Službenih Novinah«.

Romunska in jugoslovanska delegacija sta imeli danes prvo sejo, ki se je vršila dopoldne in popoldne. Istočasno so delali štirje odseki.

V prosvetnem ministrstvu so do nadaljnjega ukinjena uradniška napredovanja.

Odpor meščanov proti nastopu Bakerjeve

Zagreb, 9. apr. (Tel. »Slov.«) Sem je prišla Jozefina Bakerjeva. Na kolodvoru jo je sprejelo številno meščanstvo. Računa se, da je bilo navzočih okrog 3000 ljudi. Medtem ko se tako sprejema plesalka Bakerjeva, pa je med velikim delom meščanstva nerazpoloženje proti aranžiranju njenega nastopa ter se odločno naglašja, da je sedanji čas najmanj primeren za take prireditve, ko vladata v mnogih hrvatskih krajih silna beda in glad.

Dunajska vremenska napoved: Različno oblačno, temperatura se bo še nekoliko zvišala. Novosadska vremenska napoved: Oblačno. Slabi vetrovi. Višja temperatura.

Pogajanja z Bolgarsko

Včeraj smo objavili vesti sofijskih listov »Utro« in »Dnevnik« o pogajanjih za ratifikacijo pirotskih protokolov. V teh vesteh je bilo razloženo bolgarsko oficielno stališče in zato smo tudi obe vesti objavili. Žalibože pa je to bolgarsko oficielno stališče deloma v ostrem nasprotju z resnico in kar je še bolj žalostno, dokazuje, da ni na bolgarski strani one dobre volje, ki bi mogla privedi do res dobrih odnosov z Bolgarsko.

Resnica o pogajanjih z Bolgarsko je namreč čisto drugačna, kakor pa jo podajajo bolgarski listi in to je jasno dokazal Andra Milosavljevič v včerajšnji »Politiki«. Najprej podaja vso zgodovino o pirotskih pogajanjih, nato pa jasno razloži bistvo vsega spora. V glavnem pravi to-le:

Namen pirotske konference je bil, da reši ta vprašanja: 1. olajšanje rednega prometa preko meje, zlasti dvolastnikov; 2. zasedanje reda ob meji in 3. postavitve obmejne komisije, ki bi takoj rešila vsak obmejni incident.

Pirotska konferenca se je končala dne 17. marca in v mnogih vprašanjih je bil dosežen sporazum. Ne pa v vseh in o teh se je razpravljalo nato diplomatskim putem. Ker še niso bila pogajanja zaključena, ni naša vlada o poteku pogajanj objavljala nobenih vest, kar je bilo edino korektno. Sofijska vlada pa je sproti informirala bolgarske liste in ti so tudi poročali o pogajanjih, seveda čisto enostransko in z očitno tendenco, kakor da je krivda na naši strani, če še ni prišlo do popolnega sporazuma. V resnici pa je stvar čisto druga.

Glede dvolastnikov, naših in bolgarskih državljanov, katerih posestva so na jugoslovanskem in bolgarskem ozemlju, je bil v Pirotu sklenjen le načelni sporazum, bolgarska delegacija pa je prevzela nalogo, da izdela pravilnik na podlagi tega sporazuma. Ker pa je bila naša delegacija mnenja, da se more čisto odpraviti trenja ob meji le, če sploh ne bo več ob meji dvolastnikov, je predlagala popolno likvidacijo dvolastniških posestev. Zahtevala pa je naša vlada, da se bolgarska izreče vsaj načelno za naš predlog. Ta naš predlog pa je bolgarska vlada odbila, čeprav je prav to od nas predlagano načelo sprejela v konvenciji z Grško. Zakaj to dvojno stališče?

Bolgarski listi se skušajo sedaj izgovarjati z ustavnimi težkočami, češ, da more odpuščenje bolgarskega ozemlja dovoliti le velika Narodna skupščina. Izgovor je naravnost smešen. Gre vendar le za odkup ozir. zamenjavo zasebnih bolgarskih posestev, ki leže na našem ozemlju in za odkup posestev, ki jih posedujejo naši državljani na bolgarskem ozemlju.

Glede prehoda čez mejo je sprejela naša vlada 11 bolgarskih predlogov in zavrgla samo tri, in sicer: 1. da je mogoč prehod preko meje z običajno obmejno objavo, 2. da je prehod mogoč celim skupinam z enim potnim listom in 3. da je s tranzitnim vizumom, ki ga je sicer naša vlada dovolila, dovoljeno pretrganje potovanja. Te zahteve naravno naša vlada ni mogla dovoliti, ker bi bila sicer vsaka kontrola ob meji nemogoča.

Glede priznanja na meji je bil v načelu dosežen ta sporazum: 1. Ustvari se organ, ki bi obstojal iz obmejnih uradnikov in avtomatično v 24 urah rešil vsak incident. 2. Če se pa taka rešitev ne bi posrečila, potem bi mešana komisija, obstoječa iz po treh članov, imenovanih od vlad, preiskavo nadaljevala in rešila incident.

Da bi bilo delo te komisije uspešno, je predlagala naša vlada, da se odstranijo iz obmejnege pasa, ki naj bi bil 10 km širok, vse one osebe, za katere obstoji upravičen sum, da so nasprotni dobrih odnosov med obema državama.

Naša vlada je torej zahtevala le to, da smejo macedonski emigranti in makedonstvujuči živeti šele 10 km daleč od meje. Ta predlog pa je bolgarska vlada odbila in izjavila, da je le za 500 metrov širok obmejen pas. Jasno je, da potem varnostnega mejnega pasu sploh ne bi bilo. Čisto neresnično pa je, da bi naša vlada zahtevala proglasitev obsejane stanja v pasu, širokem 20 km. Je to čisto navadna izmišljotina, ki ima samo ta nelep namen, da bi našo vladno očrnila pred svetom, kakor da ona ne bi iskreno hotela sporazuma.

Iz vsega navedenega pa se jasno vidi, da je na naši strani res dobra volja. Če pa ni tudi na bolgarski strani te dobre volje, potem seveda tudi naša ne zadostuje in zato pade vsa krivda za morebiten neuspeh pogajanj z Bolgarsko edino na bolgarsko vladu.

To treba ugotoviti in to mora potrditi vsak objektivni opazovalec.

Atentat blazneža brez orožja

Pariz, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) Iz Pariza poročajo, da je prišel v finančno ministrstvo neki 20 letni mož, ki je nenadoma vprašal tam službujočega uradnega slugo: »Ubil bom Poincaréja. Kje bi ga dobil?« Sluga se je od strahu skoro sesedel. Vendar pa se je toliko zbral, da je alarmiral policijo. Zgovornega atentatorja so na policijski stražnici spoznali kot blaznega človeka, ki pri sebi ni imel najmanjšega orožja.

Nemška vladna kriza

Kompromis. -- Kancler ne bo odstopil

Berlin, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) Nemška državna vlada se naenkrat nahaja v krizi. Vseh 5 strank, ki se nahajajo v vladi, se je pred par dnevi zedinilo na kompromis o štedenju, sedaj pa naenkrat grozi kabinetu zopet kriza radi vprašanja graditve oklopne križarke. Socialnodemokratski klub v nemškem državnem zboru je namreč danes popoldne s 93 glasovi proti 29 glasovom odklonil zahtevo meščanskih strank, naj se socialni demokrati pri glasovanju o drugem obroku za graditev oklopne križarke, vsaj odtegnejo glasovanju. Računa se že s tem, da bo odstopil socialnodemokratski državni kancler Hermann Müller, ki je voditeljem drugih strank izjavil, da bo demisioniral, če se

njegova stranka ne bi odločila za odtegnitev pri glasovanju.

Berlin, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) Po najnovejših razgovorih se zdi, da državni kancler Müller ne bo odstopil. Vse stranke bodo vzele na znanje sklep socialnodemokratske stranke, da bo glasovala proti drugemu obroku za zgraditev oklopne križarke. Sprejet bo najbrže kompromis o proračunu in program zasedanja. S tem bo odprta pot za rekonstrukcijo kabineta na ta način, da se sprejmejo v kabinet kot ministri novi člani centra, s čimer bo dovršen nadaljnji korak za ustanovitev velike koalicije.

Reševanje avstrijske krize

Dunaj, 9. apr. (Tel. »Slov.«) Narodni svet je danes oficielno vzel na znanje demisijo dr. Seiplove vlade. Glavni odbor je nato določil za referenta krščanskosocialnega poslanca dr. Finka, da predlaga volitev nove vlade. Od 16 do 19 popoldne je bila konferenca krščanskih socialistov s socialnimi demokrati o bodočem državnem programu, o katerem se je podrobno razpravljalo. Sodi se, da je prišlo do zblizanja med strankama. Jutri dopoldne bodo krščanski socialisti sporočili uspeh Velenemcem in Landbundu ter predvidoma sklenili definitivne dogovore, nakar se bo popoldne na konferenci vseh strank definitivno odločalo o delovnem programu. O osebnem vprašanju se še ni govorilo, smatra se pa, da ne bo delalo težko.

Značilno je za optimistično razpoloženje v taboru krščanskih socialistov, da se izrecno zanika, da bi bil voditelj Heimwehra krščansko socialni zvezni svetnik dr. Steudle imel v krščanskosocialnem klubu oster govor. Dr. Steudle povsem odobrava postopanje dr. Seiplo in grozeči govor štajerskega voditelja Heimwehra dr. Priemerja ne obremenjuje krščansko socialno stranko, ker ji ne pripada. Dr. Seipel je objavil izjavo, po kateri je neresnično, da bi se bil odločil za odstop zato, ker mu je podkancler Hartlieb grozil z demisijo radi postopanja Landbunda v vprašanju uvoza poljskih prašičev. Obžaloval je, da se s takim opisovanjem zatemnjuje prava smisel njegovega odstopa in otežuje izkoriščanje odstopa za vzpostavitev delazmožnosti parlamenta.

Sklepi Velikega fašistovskega sveta

Milan, 9. apr. (Tel. »Slov.«) Z nočno sejo, ki je trajala tri in pol ure, je začel veliki fašistovski svet svoje aprilsko zasedanje. Po obširnem poročilu Mussolinija o pripravah in o izidu plebiscita je svet sprejel resolucijo, s katero se plebiscit označuje kot zahtevano slovesno priznanje ljudstva brez pridržka za fašistični režim. Sklenilo se je, da se izid plebiscita vpleše v vsa vladna poslopja in na hiše fašističnih sekcij v glavnih mestih province. Po poročilu tajnika stranke Turattija o ureditvi poslanske zbornice, h kateremu so govorili trije člani vlade in trije poslanci, je predložil Mussolini resolucijo, v kateri naglašajo politični značaj velikega fašistovskega sveta in politični nalogo stanovskega parlamenta in ki določa

ot naloge fašističnih poslancev: kontrola državne uprave potom razpravljanja o proračunu, sodelovanje pri izdelovanju zakonskih načrtov, katere predlaga vlada ali parlament. Daje je sklenil veliki fašistovski svet, da poslanci, katerim vodstvo stranke prepove politično delovanje, izgubijo pravico udeleževanja pri sejah in da fašistični poslanci, ki so izključeni iz stranke, avtomatično izgubijo svoj mandat. Ureditve poslanske zbornice se je s tem prilagodila potrebam stranke. Pri vsakoletni fašistični rekrutaciji dne 21. aprila bo sprejetih 100.000 članov Balile v mladinsko organizacijo, 86.000 mladih obožencev pa bo sprejetih v milico in stranko za obrambo režima.

Drobne vesti

Dunaj, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes se je začela na Dunaju slovesna proslava stoletnice za ustanovitelja moderne kirurgije Teodorja Billrotha s slavnostno predstavo na dvoru, na katero so prišli zdravniki iz vse Srednje Evrope. V slavnostnem govoru se je prof. Eislerberg spominjal velikih Billrothovih znanstvenih del. Slično, kakor lansko leto pri Schubertovi proslavi bo Avstrija proslavila Billrotha s tem, da bo izdala srebrne novce po 2 šilinga z Billrothovo podobo.

Novi ameriški poslanik v Londonu. »Exchange Telegraph« poroča, da je Hoover sklenil imenovati Dawesa za veleposlanika v Londonu.

Za dvig kmetijske proizvodnje. Francoško poljedelsko ministrstvo je sklenilo, da bo vsako leto dajalo nagrade francoskim poljedelcem za najboljšo žetev. Ministrstvo hoče s tem podpirati produkcijo žita, da bi se Francija mogla preskrbovati z lastnim pridelkom.

Nove francoske vojne ladje. V pristanišču v Bordeauxu bodo spustili jutri v morje podmornico »Pluton«, ki obsega 5300 ton, tri nadaljnje podmornice pa bodo spuščene v morje par dni nato. Dne 12. aprila bodo spustili v morje ladjo-matico za letala »Teste«, dne 24. aprila pa 10.000 tonsko križarko »Maršal Foch«.

Romunija in Avstrija. Trgovinski minister Madgearu je izjavil, da je govoril na Dunaju z uradnimi zastopniki trgovinske politike, kakor tudi z državnim kanclerjem dr. Seiplom o pripravah za trgovinsko pogodbo z Avstrijo. Izmenjale so se medsebojne želje glede trgovinske pogodbe, prava pogajanja pa se bodo začela šele meseca maja. Romunija je pristala na željo Avstrije, ki zahteva od Romunije, sprejeti uvoz gotove količine plemenske živine iz Avstrije.

Politika in sport. Italijanski listi opisujejo dogodek na dunajski nogometni tekmi, na kateri so bili Italijani poraženi, po večini s političnega stališča. Tako objavlja »Giornale d'Italia« zelo dolg članek z nadpisom »Dunaj je zopet enkrat dal čez sovražnost proti Italiji«. V članku pravi med drugim, da je Avstrija mnogokrat potrebovala pomoči in podpore, katero ji je Italija dala velikodušno. Avstrija bo še nadalje potrebovala podpore, toda Italija bo sedaj varčevala s svojo velikodušnostjo. Vse avstrijske stranke so proti Italiji in so torej sokrivce. Samo »Impero« piše v sportnem smislu in priznava premoč avstrijskih igralcev ter kritizira propad italijanskega nogometa.

Kralj Boris pri Hindenburgu

Berlin, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) Državni predsednik je sprejel danes v polurnem razgovoru bolgarskega kralja Borisa. Protiobiska pri kralju ne bo mogel opraviti, ker je pravkar šele ozdravil po težki bolezni.

Zahteve zaveznikov

Pariz, 9. aprila. (Tel. »Slov.«) »Echo de Paris« poroča, da so stavili zavezniki na konferenci strokovnjakov sledeče odškodninske zahteve: Francija 8 milijard, Belgija 2.2 milijarde, Anglija 3.8 milijard, Italija pa 10 odstotkov skupne vsote zaveznikiških dodatnih zahtev. »Matin« piše, da je Owen Young že pripravil kompromisni predlog.

Polom velike banke

Stockholm, 8. apr. (Tel. »Slov.«) L. 1916. ustanovljena splošna hranilniška banka v Stockholmu s tremi podružnicami in 48 poslovalnicami, je ustavila svoja plačila. Od skupnih vlog 40 milijonov je na razpolago samo 15 milijonov. Oškodovane so strokovne zveze in mali ljudje. Polom banke je nastal radi nezdravih kreditnih akcij, večinoma pri hišnih špekulacijah v štokholmskih predkrajih. Vlada namerava uvesti podporno akcijo. V zvezi s tem so se morali zapreti še trije nadaljnji hranilni zavodi.

Primorske vesti

Umrli je v goriški bolnišnici Mihael Princič, star 69 let, iz Cerovega, na opeklinah, ki jih je zadobil pri kuhanju. — V Pikčih pri Dobravljah na Vipavskem je nenadoma umrl Karol Kravos. — Tudi nagle smrti je umrla ga. Ema Hrobat iz Dobravelj. — Kap je zadela na poti v urad Franceta Zbona, knjigovodjo na goriški zastavljalnici.

Smrtna kosa. V Lipi na Krasu je umrl Leopold Kavčič, star 27 let. V Temnici so pokopali Henrika Coljo, v polni moški dobi; dočakal je 40 let. V Idriji sta umrla Anton Bratuš, čevljarški mojster, in rudniški upokojenec Leopold Rejc. Poslednji je mnogo deloval v katoliških prosvetnih in gospodarskih organizacijah.

»Istarski list«, glasilo Hrvatov v Istri, je izšel ta teden v Gorici. List ima prav tako obliko kakor »Novi list«, pisan je tudi v istem duhu. Odgovorni urednik je dr. E. Besednjak. Poduredništvo in uprava se nahajata v Trstu.

Ford gre iz Trsta? »Daily Express« je priobčil vest, da namerava Ford prenesti svojo podružnico iz Trsta v Carigrad. V Trstu ima Ford veliko avtomobilsko zalogo, iz katere zalaga tudi Balkan. S Fordovo podružnico bi tržaško pristanišče mnogo zganilo. »Piccolo« pripominja, da se ta vest žiri od časa do časa; če Ford postavi lastno podružnico v Carigradu, ni še s tem rečeno, da mora tržaško zapreti. Četudi ostane samo pri »Piccolovi« napovedi, bo Trst utrpel mnogo, ker je bila tržaška podružnica edina za ves Balkan.

Na sledu za morilcem lesnega trgovca Jakopiča

V včerajšnjem »Slovenec« smo poročali o zahrbtnem umoru lesnega trgovca Jakopiča, ki so ga izvršili v noči od nedelje na ponedeljek v Črnem potoku pri Velikih Laščah. Preiskave so pa prišle kmalu na sled pravim storilcem. Danes zjutraj se je pripeljal iz Ljubljane policijski agent s policijskim psom v Velike Lašče in je odšel z velikolaškimi orožniki takoj na lice mesta, kjer se je zahrbtni umor izvršil. Policijski pes je takoj zavohal sled, ki je vodila proti hiši nekega posestnika. Od tam je šel pes za sledom, ki je vodil v gostilno, kjer je bil umorjen Jakopič neposredno pred umorom. Domnevani storilec je sin tega posestnika. Ko so prišli orožniki in policijski pes v očetovo hišo, sina ni bilo doma, ampak je bil eno uro daleč od doma na delu. Orožništvo ga je takoj prišlo in aretiralo ter ga z jutranjim vlakom prepeljalo v zapore. Aretirani je seveda tajil vsako krivdo na umoru. Vendar ni mogel dokazati za čas od 10 do pol 2 ponoči svojega alibi. Pred umorom je bil v gostilni Andolšek, okoli 10 zvečer je odšel iz te gostilne in okoli pol 2 po polnoči je pa prišel v gostilno Jaklič, v kateri je bil pred umorom trgovec Jakopič. Za ta čas aretiranec ne more dokazati svojega alibi.

Včerajšnje poročilo moremo v toliko popraviti, da je zadel trgovca Jakopiča smrtonosni strel kakih 50 do 60 korakov od njegove hiše. Niso ga prenesli storilci pred njegovo hišo, ampak se je smrtno zadeti Jakopič še sam privelel od praga svoje hiše. Tukaj je omahnil in takoj na to izdihnil.

Policijski pes, ki je prišel na sled storilcu, je že sedaj prišel na sled dvema morilcema in je izsledil storilce tudi pri 16 vlomih.

KAMGARNE

najfinije češke in angleške, vsako množino, že od 80 Din naprej nudi samo trvdka DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA